

REGJERINGSADVOKATEN

ÅRSRAPPORT
2017

Innhold

Del I.	Leders beretning	4
Del II.	Introduksjon til virksomheten og hovedtall	7
Del III.	Årets aktiviteter og resultater	10
	<i>Rask og korrekt håndtering av retts sakene</i>	10
	<i>Saker for Høyesterett</i>	10
	<i>Særlig viktige saker for de øvrige domstolene</i>	11
	<i>Saker for Den europeiske menneskerettighetsdomstolen</i>	12
	<i>Saker for FNs menneskerettighetskomiteer</i>	12
	<i>Saker for Den europeiske sosialrettskomité</i>	13
	<i>Saker for EFTA-domstolen</i>	13
	<i>Saker for EU-domstolen</i>	13
	<i>Berammelse av tvangsinngrepssaker</i>	14
	<i>Behandlingstid for uttalelsesaker</i>	14
	<i>Utsetting av saker</i>	14
Del IV.	Styring og kontroll i virksomheten	16
	<i>Oppgradering av lokalene</i>	16
	<i>Bemanning og rekruttering</i>	16
	<i>Kompetanseutvikling</i>	17
	<i>IKT</i>	19
	<i>Digitalisering og effektivisering</i>	20
	<i>Helse, miljø og sikkerhet</i>	20
	<i>IA-praksisplass</i>	21
	<i>Etikk</i>	21
	<i>Likestilling</i>	21
	<i>Rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn</i>	21
	<i>Internkontroll og risikostyring</i>	22
	<i>Sikkerhet og beredskap</i>	22
Del V.	Vurdering av fremtidsutsikter	23
Del VI.	Årsregnskapet	25
	<i>Ledelseskommentar årsregnskapet 2017</i>	25
	<i>Formål</i>	25
	<i>Bekreftelse</i>	25
	<i>Vurderinger av vesentlige forhold</i>	25
	<i>Tilleggsopplysninger</i>	26
	<i>Prinsippnote årsregnskapet</i>	27

<i>Bevilgningsrapporteringen</i>	27
<i>Artskontorrapporteringen</i>	28
<i>Oppstilling av bevilgningsrapporten</i>	29
<i>Note A – Forklaring av samlet tildeling av utgifter</i>	30
<i>Note B – Forklaring til brukte fullmakter</i>	31
<i>Oppstilling av artskontorrapporteringen</i>	32
<i>Vedlegg</i>	33

Del I. Leders beretning

I de over to hundre år Regjeringsadvokatembetet har eksistert, har samfunnsoppdraget ligget fast. Embetet har to oppgaver. Det første er å føre statens rettssaker. Det andre er å yte juridisk rådgivning til regjering og forvaltning. Embetet er seg løpende bevisst betydningen av dette oppdraget og de utfordringer det reiser – og har i 2017 som i tidligere år arbeidet målrettet med å utføre det på best mulig måte. Takket være dyktige, effektive og hardt arbeidende kolleger er min vurdering som leder at embetet også dette året har ivaretatt samfunnsoppdraget på en tilfredsstillende måte – og det bekreftes av de resultater og tilbakemeldinger vi løpende har mottatt.

Høsten 2015 ble det i samråd med SMK vedtatt en treårig strategisk opptrappingsplan for embetet. Som beskrevet i forrige årsrapport, var 2016 preget av økning i antall advokater og en utvidelse av kontorlokalene. Denne prosessen har fortsatt i 2017, men i et roligere tempo, og med vekt på å konsolidere utviklingen. Bemanningen er øket med ytterligere to faste advokater, samt en styrking av arkiv og resepsjon, som har vært nødvendig som følge av opptrappingen. På lokalsiden er gamle kontorer pusset opp, og kjøkken og spiserom er utvidet og oppgradert for å kunne håndtere et økt antall medarbeidere og tilfredsstillende moderne krav til hygiene og trivsel. Ved utløpet av 2017 er embetet godt i rute i henhold til opptrappingsplanen.

Arbeidsmengden er tradisjonelt stor ved Regjeringsadvokatembetet, og 2017 har ikke vært noe unntak. Antall nye registrerte saker var 1118, som var svakt ned fra 1150 i 2016, men høyere enn noe annet år i embetets historie. Inntrykket over tid er at antallet saker har stabilisert seg på et høyt nivå. Som mål på samlet arbeidsmengde er antallet nye saker nokså unøyaktig, både fordi sakene er av svært ulik størrelse, og fordi hver sak bare registreres én gang, selv om den kan gå flere runder i rettsapparatet, over mange år. I de senere år har det vært en utvikling mot at hver sak i snitt er blitt mer arbeidskrevende, med stadig flere rettskilder og flere dager i retten.

Av de 1118 nye sakene i 2017, var 815 rettssaker. Av disse ble 138 saker om trygd og utlendingsrett satt ut til eksterne advokater under rammeavtaler, og i tillegg ble 45 saker overført til Utlendingsnemnda under en ny ordning for egenprosedyre. Videre ble 85 rettssaker om psykisk helsevern håndtert av Helsedirektoratet. De resterende 547 rettssakene ble fordelt på embetets advokater, som er omtrent samme antall som i 2016 (543). I snitt gir dette ca. 12 nye rettssaker i året per advokat. Sammenlignet med andre advokatkontorer som fører sivile saker er dette et høyt antall, særlig siden mange av sakene er svært arbeidskrevende og ofte går i flere instanser. Dertil kommer at mange av embetets advokater også bruker mye tid på juridisk rådgivning.

I 2017 har embetet også i noe større grad enn tidligere brukt flere advokater (i team) på særlig viktige og arbeidskrevende rettssaker, men fortsatt ligger vi her langt etter de store private firmaene. Generelt ligger embetet godt under de aller fleste av våre private motparter i ressursbruk og kostnadsnivå, og vi søker bevisst å fungere som en aktiv motkraft til veksten i tidsbruk og salærkrav for domstolene.

I de senere år har Høyesterett sluppet inn færre saker, og konsentrert seg om de viktigste. Siden statens saker ofte reiser prinsipielle spørsmål, er en følge av dette at Regjeringsadvokatens relative andel av høyesterettssakene har steget betydelig. I 2017 prosederte RA til sammen 23 saker for Høyesterett i avdeling, som er om lag en tredjedel av de 72 sivile sakene som slapp inn til behandling. Sakene for Høyesterett

dekker en rekke rettsområder, men med en markert overvekt av saker om skatt og avgift (11 av 23). Nest største kategori var utlendingsrett, med 4 saker for Høyesterett i 2017. En viktig sak for Høyesterett var Sara-saken, der staten fikk medhold (4:1) i at det ikke strider mot minoritets- eller menneskerettigheter at myndighetene ut fra miljø- og forvaltningshensyn kan kreve reduksjon i antall dyr i reindriften.

Ved siden av høyesterettssakene, har embetet i 2017 også ført en rekke viktige og profilerte rettssaker for de lavere instanser. Noen full oppregning er ikke mulig her, men eksempler omfatter sakene om Anders Behring Breiviks soningsforhold etter EMK, om fastsettelse av tariffer på gassrørledninger (Gassled), om lokalisering av nytt sykehus på Nord-Vestlandet, om tilskudd til Den katolske kirke, om felling av ulv, om standardisert innpakking av snus, om rettigheter ved surrogati, om utgifter til vrakfjerning, om rettigheter for nordsjødykkere, krigsveteraner og sjøfolk, om avskjed og oppsigelse av bl.a. leger, prester og offiserer, om krav til husdyrhold, om avliving av farlige hunder, om skader etter naturulykker, og om forholdet mellom norsk petroleumspolitik og miljøparagrafen i grunnloven § 112. De fleste av disse sakene er endelig avgjort, men noen er anket videre og verserer fortsatt.

Regjeringsadvokaten fører også saker for internasjonale domstoler, i første rekke EFTA-domstolen, EU-domstolen og Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD). Her har 2017 vært preget av høy aktivitet, med flere saker for EFTA-domstolen og EU-domstolen enn i noe tidligere år. For EMD har 2017 særlig vært preget av en stor portefølje med til sammen 9 saker rettet mot norsk barnevern.

Regjeringsadvokaten fører ikke statistikk over hvor mange rettssaker staten hvert år vinner og taper, og det er flere grunner til at dette ikke bør være noe måltall i seg selv. Mitt inntrykk fra den løpende gjennomgangen av alle dommer som kommer inn, er imidlertid at staten vinner frem i mellom 2/3 og 3/4. Tatt i betraktning at staten bare bør gå i retten for å forsvare vedtak og myndighetshandlinger som man etter beste evne mener er riktige, er dette etter mitt skjønn et om lag riktig nivå.

I motsetning til rettssakene, er den rådgivning Regjeringsadvokaten yter av intern karakter, og omtales sjelden utad. Dette er imidlertid en meget viktig del av embetets virksomhet, som dekker alt fra korte muntlige råd til omfattende skriftlige utredninger. Det ble registrert 183 nye rådgivningsaker i 2017, som er opp fra 143 i 2016, 132 i 2015 og 108 i 2014. Videre ytes det løpende rådgivning på telefon og epost som ikke alltid registreres som egen sak. Styrkingen av rådgivningsrollen er resultat av en bevisst satsning fra embetets side, i samråd med SMK og andre sentrale klienter, og vil fortsette i årene som kommer. Rådgivningen dekker en lang rekke rettsområder, men med et klart tyngdepunkt på EU/EØS-rettslige spørsmål.

I de senere år har Regjeringsadvokatembetet merket gradvis større pågang fra media, og det er også en tendens til at klientene i større grad ønsker at embetet skal fronte rettssakene utad. Denne utviklingen har skutt ytterligere fart i 2017. Det gjelder i første rekke store og profilerte enkeltsaker, slik som sakene om Breiviks soningsforhold etter EMK, saken om 23. konsesjonsrunde (klimasaken) etter grl. § 112, Sara-saken om reindrift og minoritetsrettigheter, saken om sykehusplassering på Vestlandet, og enkelte særlig omstridte utlendingsaker. Men det er også et jevnt medietrykk i mindre saker, ikke minst i lokalpressen, og det går sjelden en arbeidsdag uten at RA er omtalt i en eller annen sammenheng. Embetet har gjennom året hatt en

prosess for å bevisstgjøre og avklare sitt forhold til media, og inngikk høsten 2017 en avtale om medietrening av alle advokatene, som vil bli gjennomført vinteren 2018.

Digitaliseringen av arbeidsprosesser har pågått aktivt i 2017. Etter noen år med oppstartsproblemer fungerer domstolenes såkalte «Aktørportal» nå mye bedre, og i løpet av 2017 gikk de fleste av embetets advokater over på dette systemet. Det har gjort at den daglige postbunken radikalt har endret karakter i løpet av året, fra hovedsakelig papir til hovedsakelig elektronisk. Digitaliseringen gjelder også rettssaksdokumentene (faktiske og juridiske utdrag) som nå stadig oftere er elektroniske. Til dette formål har embetet anskaffet iPader med stor skjerm og tilpasset programvare til alle advokatene. 2017 har også ellers vært et travelt år for embetets IKT-personale, med utvikling på en rekke felt, herunder vårt dokumentsystem (Klara), arkivfunksjoner og ikke minst beredskap og sikkerhet.

Sett under ett har 2017 vært et godt og travelt og produktivt år for embetet.

Oslo 2. mars 2018

Fredrik Sejersted
Regjeringsadvokat

Del II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Regjeringsadvokatens hovedoppgaver er å føre sivile rettssaker for statsinstitusjonene og å gi uttalelser og betenkninger om rettslige spørsmål. Regjeringsadvokaten hadde ved utgangen av 2017 til sammen 46 advokater og 23 administrativt tilsatte. Tallene er i årsverk. Kontoret er lokalisert i Oslo, med inngang fra Universitetsgata 8.

I 2017 kom det inn 1118 nye saker (rettssaker, rådgivningssaker og offentlige høringer). Dette er 3 % færre enn i 2016. Noe av det som har gått ned er imidlertid antallet offentlige høringer, som embetet bare unntaksvis bruker tid på, da våre råd i stedet normalt gis internt. I tillegg har vi satt ut noe færre rettssaker til eksterne enn året før. Antall saker som embetet har realitetsbehandlet er derfor høyere enn i 2016.

De nye sakene fordelte seg slik: 813 rettssaker (857 i 2016), 183 rådgivende uttalelser (143 i 2016) og 120 høringer (150 i 2016). Av de 813 rettssakene satte embetet ut 268 til eksterne, og fordelte 547 på våre egne advokater (mot 543 i 2016).

Utviklingen i sakstallet siste tiår kan illustreres som følger:

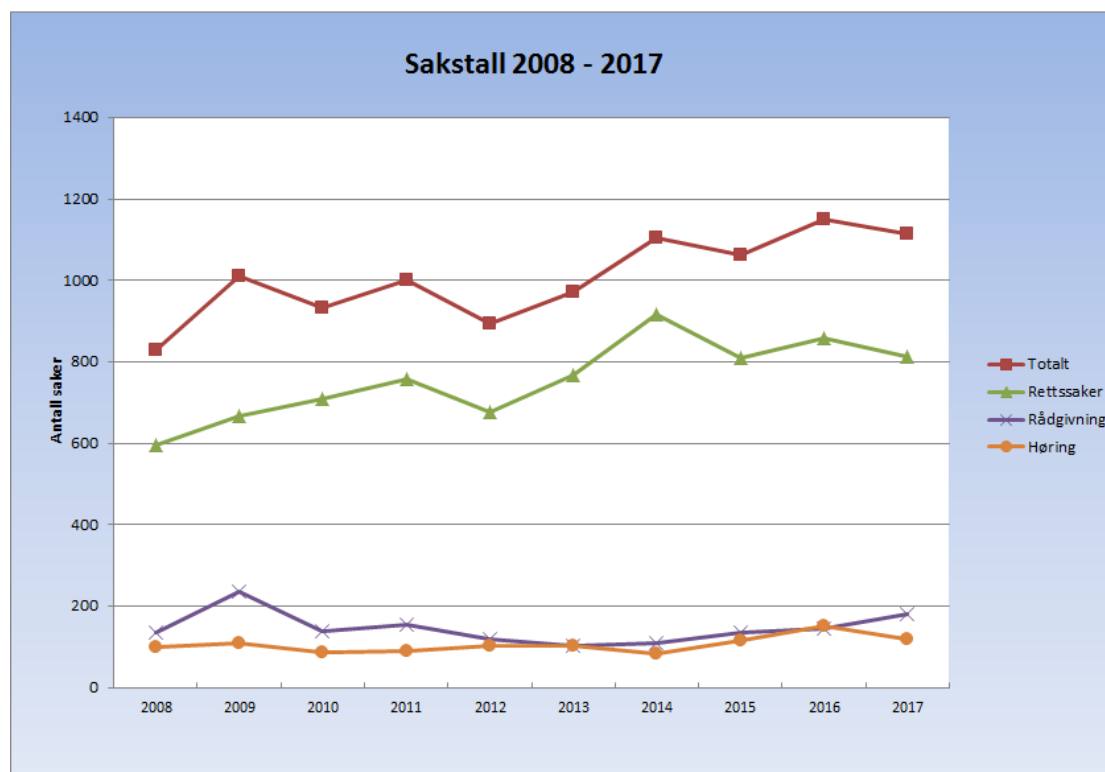


FIG. 1 Utviklingen av sakstall for perioden 2008-2017

Rådgivningssaker (høringer er da holdt utenfor) økte med 26 % fra foregående år og utgjorde 16 % av totalt antall saker. Tilsvarende forhold i 2015 og 2014 var henholdsvis 13 % og 12 %. I tillegg til det registrerte antallet rådgivningssaker, yter embetet en betydelig løpende rådgivning, særlig fra ledergruppen, som ikke alltid registreres som egne saker.

Rettsaker innen de tre store områdene utlendingsrett, trygd og psykisk helsevern utgjør fortsatt betydelige sakstall:

Utlendingssakene viser en viss oppgang fra 2016 (176 opp fra 160).

Antallet rettsaker om psykisk helsevern (tvangsinnleggelse) utgjorde 248, som er på nivå med fjoråret. I de senere år har sakstallet her stabilisert seg på et nytt nivå (mellom 220 og 255 saker de siste fire årene), som er vesentlig høyere enn tidligere.

Antallet nye trygderettsaker var i 2017 på 88, som er en markert nedgang fra 114 i 2016. Det er for tidlig å si om dette er en ny trend eller et årlig avvik.

En oversikt over antall saker på de tre «volumområdene» viser utviklingen:

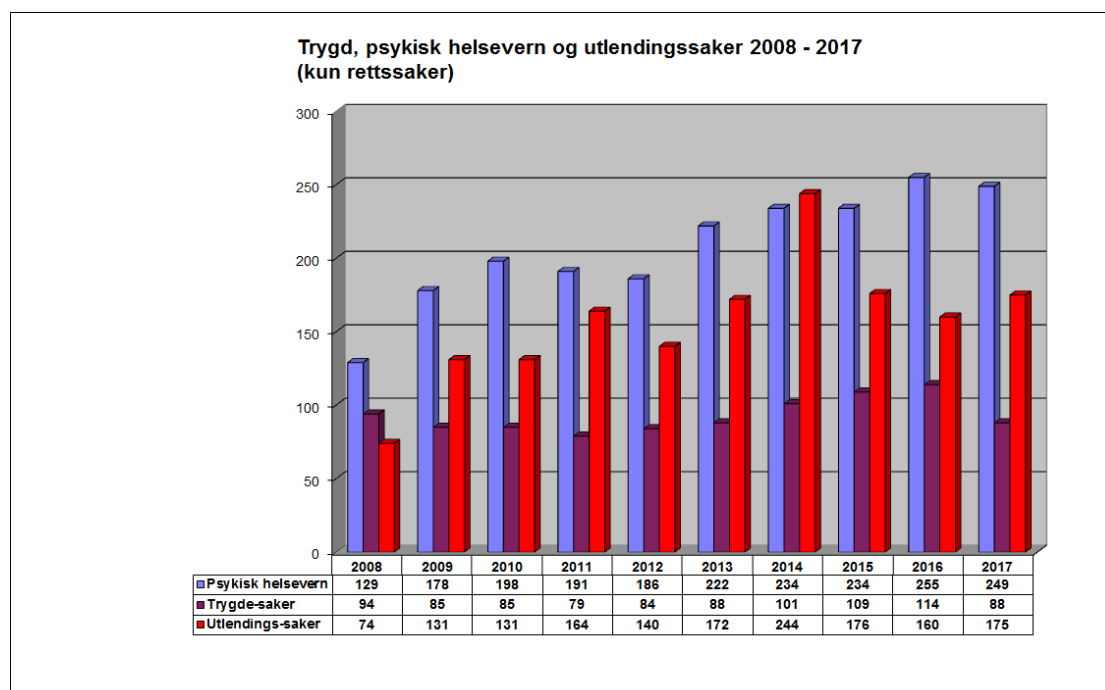


FIG. 2 Rettsaksutviklingen på volumområdene trygd, psykisk helsevern og utlendingssaker i perioden 2008-2017

Regjeringsadvokaten mottar saker fra hele sentralforvaltningen, men med store variasjoner fra etat til etat. De største klientene er i grove trekk i 2017 som for de seneste årene. Rangert etter antall saker (2016 i parentes):

- Helse- og omsorgsdepartementet 287 (283)
- Utlendingsnemnda 173 (148)
- Justis- og beredskapsdepartementet 103 (106)
- Arbeids- og velferdsdirektoratet 87 (122)
- Skattemyndighetene (Skattedirektoratet, sentralskattekontorene og skattekontorene) 63 (46)
- Finansdepartementet 47 (49)
- Samferdselsdepartementet 45 (61)
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet 44 (38)
- Forsvarsdepartementet 37 (21)
- Utenriksdepartementet 35 (27)

• Nærings- og fiskeridepartementet	32 (19)
• Landbruks- og matdepartementet	27 (25)
• Barne- og likestillingsdepartementet	20 (29)
• Kunnskapsdepartementet	20 (15)
• Arbeids- og sosialdepartementet	14 (14)
• Klima- og miljøverndepartementet	10 (9)
• Olje- og energidepartementet	8 (16)
• Kulturdepartementet	5 (14)

Del III. Årets aktiviteter og resultater

I tildelingsbrevet fra Statsministerens kontor for 2017 er følgende overordnede mål videreført for Regjeringsadvokaten: Embetets hovedoppgave er å føre rettsaker for statsinstitusjonene og gi uttalelser og betenkninger om rettslige spørsmål. Som overordnede mål skal Regjeringsadvokaten sørge for at:

- staten får dekket sitt behov for advokattjenester på en god måte, som totalt sett utnytter de tildelte ressursene best mulig
- høy kvalitet i arbeidet blir vektlagt
- brukerne oppfatter tjenesten som serviceinnstilt
- saksbehandlingen er rask og god

Regjeringsadvokaten skal fortsette de satsinger og prioriteringer som er lagt til grunn de siste årene:

- rask og korrekt håndtering av rettssaker
- kvalitativ og god rådgivning ved forespørsel om juridisk hjelp
- rask saksbehandling ved juridisk rådgivning, gjennomsnittlig ikke mer enn tre ukers saksbehandlingstid
- arbeide aktivt for at saker om administrative tvangsinngrep kommer raskt opp for retten
- arbeide for at domstolene kan nå sine mål om saksbehandlingstid

Regjeringsadvokaten er ansvarlig for en målrettet og effektiv utnyttelse av ressursene, og skal formulere egne mål og planlegge driften innenfor gitte rammer. Regjeringsadvokaten må etablere/videreføre statistikk og andre parametere som gjør det mulig å vurdere resultater av embetets mål, satsinger og prioriteringer

Rask og korrekt håndtering av rettssakene

Embetet har også i 2017 arbeidet aktivt for at rettssakene blir raskt og korrekt håndtert, for å bidra til at domstolene kan nå sine mål om saksbehandlingstid. På grunn av advokatenes tette programmer kan det av og til være vanskelig å få berammet sakene så raskt som ønskelig. En del domstoler har nedarbeidet restanser, og det har noe hyppigere enn før vært spørsmål om å bytte advokat hvis behandlende advokat er opptatt med andre saker. I en viss utstrekning har vi etterkommet slike ønsker, men vi er noe tilbakeholdne fordi det innebærer et visst merarbeid.

Saker for Høyesterett

Regjeringsadvokaten førte i 2017 til sammen 23 saker for Høyesterett i avdeling, hvilket utgjør 32 % av de 72 sivile sakene som slapp inn til behandling. Av disse var 21 dommer og 2 kjennelser som ble prosedert i avdeling. I tillegg kommer en rekke kjennelser og beslutninger som ble avgjort av ankeutvalget etter skriftlig behandling. Staten fikk medhold i et klart flertall av de sakene som ble ført for Høyesterett.

I de senere år har det vært en trend at Høyesterett har sluppet inn et stort antall saker om skatt- og avgiftsrett. Dette fortsatte i 2017, med så mye som 11 av de 23 sakene på

dette området. Flere av disse var av stor prinsipiell og samfunnsøkonomisk betydning, og gjaldt spørsmål om blant annet fremføring av underskudd, bortfall av skatteposisjon, avskrivning i leasingsforhold, gevinstbeskatning av tomtesalg, skattemessig eierskap til kraftverk, virksomhetsbegrepet, rentefradrag, justering av avgift på kapitalvarer, tilknytningskravet ved fradrag for inngående avgift, og ligningsmyndighetens innsynsrett i elektroniske arkiver som kan inneholde advokatkorrespondanse. I de fleste av disse vant staten frem.

Et annet viktig område for Høyesterett i de senere år har vært utlendingsretten, der det for tiden foregår viktig rettsutvikling. Disse sakene er ofte svært omstridte, og får til dels stor oppmerksomhet i media. I 2017 førte embedet fire utlendingssaker for Høyesterett, som blant annet gjaldt krav til utlendingsmyndighetenes utredningsplikt, grensene for retten til opphold pga. aktivitet i Norge (såkalt «sur place»), og adgangen til å nekte reisebevis til personer med opphold dersom det er tvil om deres identitet.

De andre sakene for Høyesterett gjaldt blant annet vergemål, ekspropriasjonsverdi, bygningsrett, konkurranserett, utgifter til vrakfjerning og voldsofferstatning.

En særlig profilert sak var Sara-saken om vilkår for reindriftsnæringen, som staten hadde tapt i to instanser, men for Høyesterett i desember fikk medhold under dissens 4:1 i at det ikke strider mot minoritets- eller menneskerettigheter at myndighetene ut fra miljø- og forvaltningshensyn kan kreve reduksjon i antall dyr i reindriften.

I saken om hvorvidt Anders Behring Breiviks soningsforhold er i strid med EMK artikkel 3 om «umenneskelig behandling» på grunn av manglende samvær med andre innsatte vant staten frem i Borgarting lagmannsrett i mars 2017, etter en omfattende og særpreget rettsak i gymsalen i Skien fengsel, som fikk stor mediedekning i inn- og utland. Breivik anket saken til Høyesterett, men i en utførlig begrunnet beslutning fra juni ga ankeutvalget staten medhold i at det ikke var grunnlag for å slippe den inn. Dermed var saken avsluttet for norske domstoler, men den er bragt videre inn for EMD i Strasbourg, og det er fortsatt åpent om den vil bli tatt til behandling.

Særlig viktige saker for de øvrige domstolene

Selv om sakene for Høyesterett er av særlig prinsipiell betydning, er det mange andre av de sakene embedet fører for lavere instanser som kan være vel så viktige samfunnsmessige, og minst like arbeidskrevende, men som får sin avklaring for de ordinære domstolene. En gjennomgang av embedets portefølje av rettsaker i 2017 gir fremfor alt et innblikk i hvor stor og variert og mangslungen statens virksomhet er, og hvilke rettslige spørsmål og utfordringer den reiser. Men dette vil sprengte alle rammer for en årsrapport. Tre saker som har vært særlig profilert i 2017 bør dog nevnes.

Den første er den såkalte Gassled-saken, om fastsettelse av tariffer for transport av gass i rørledningene på norsk sokkel. Dette var uten sammenligning den største og mest arbeidskrevende rettsaken embedet førte i 2017, og den gikk over 9 uker i februar-april for Borgarting lagmannsrett. Resultatet ble at staten vant frem på alle punkter, men saken er anket videre, og skal behandles av Høyesterett i mai 2018.

Den andre er saken om lokaliseringen av nytt sykehus på Nordvest-landet, som har vært politisk meget omstridt, og som ble bragt inn for retten av Kristiansund

kommune. Saken gikk for Frostating lagmannsrett i juni 2017, og staten vant frem på alle punkter. Dommen ble ikke anket, og saken fikk dermed sin endelige avklaring.

Den tredje saken som bør nevnes er den såkalte klimasaken, som er anlagt av tre miljøorganisasjoner med påstand om at regjeringens vedtak om tildeling av 23. konsesjonsrunde strider mot miljøparagrafen i grunnloven § 112. Saken reiser prinsipielle spørsmål om eventuell rettsliggjøring av norsk petroleumpolitikk og har fått meget bred dekning i media, og ført til omfattende offentlig debatt. Saken gikk for Oslo tingrett i november 2017, som ga staten medhold i at vedtaket er gyldig, men den er anket videre og verserer fortsatt. Selv om det gjenstår å se, kan dette være den første i en ny bølge av rettssaker om miljø- og klimaspørsmål for norske domstoler.

Andre viktige rettssaker for de lavere instanser i 2017 omfatter saker om tilskudd til Den katolske kirke, om felling av ulv, om standardisert innpakking av snus, om rettigheter ved surrogati, om utgifter til vrakfjerning, om rettigheter for nordsjødykkere, krigsveteraner og sjøfolk, om avskjed og oppsigelse av bl.a. leger, prester og offiserer, om krav til husdyrhold, om avliving av farlige hunder, om skader etter naturulykker, og en lang rekke saker om utlendingsrett, psykisk helsevern og trygderettigheter, samt en rekke saker om alminnelig forvaltningsrettslige spørsmål.

Saker for Den europeiske menneskerettighetsdomstolen

Regjeringsadvokaten har i 2017 representert Norge som agent i en rekke saker for Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD). Det anslås at det til enhver tid foreligger om lag 200 klagesaker mot Norge i EMD. Det helt store flertallet blir avvist av domstolen uten omfattende begrunnelse og uten at norske myndigheter blir formelt orientert om sakene. I de saker der EMD beslutter å vurdere saken nærmere, blir klagen kommunisert for Regjeringsadvokaten på vegne av norske myndigheter.

I 2017 ble to nye saker kommunisert, herunder én om barnevernsvedtak. Denne ble dermed den niende saken i en portefølje med kommuniserte klager mot Norge på barnevernområdet som tok til i slutten desember 2015, men hvor hovedvekten av saker kom inn til embetet i 2016.

EMD avsa dom i to barnevernssaker i 2017. I begge ble Norge frifunnet for brudd på EMK artikkel 8. EMD publiserte også én avvisningsavgjørelse om barnevern i 2017. Tre av de ni sakene er altså løst i Norges favør, mens de siste seks fortsatt verserer.

Den andre saken som i 2017 ble kommunisert, gjelder vern mot nedvurderende utsagn knyttet til person i et kommentarfelt tilhørende en nettavis.

I saken Becker mot Norge ble Norge dømt for krenkelse av EMK artikkel 10 (vernet om ytringsfriheten) i en straffesak om pressens kildevern.

Saker for FNs menneskerettighetskomiteer

Regjeringsadvokaten representerer Norge som agent i klagesaker for FNs menneskerettighetskomiteer. I 2017 mottok embetet én ny klagesak for behandling, fremmet for FNs menneskerettighetskomité. Saken gjelder opphold for en barnefamilie ved Trandum utlendingsinternat. Komiteen har ikke ferdigbehandlet saken. Heller ingen andre klagesaker mot Norge ble ferdigbehandlet i 2017.

Saker for Den europeiske sosialrettskomité

I 2017 har Regjeringsadvokaten representert Norge i én sak for Europarådets sosialrettskomité, University Women of Europe (UWE) mot Norge og øvrige medlemsstater under Den europeiske sosialpakt som har godtatt mekanismen for kollektive klager. Klagen gjelder påstand om brudd på konvensjonen pga. manglende likelønn mellom kjønnene. Den ble kommunisert i 2016, men hovedvekten av arbeidet med saken har pågått i 2017. Saken er ikke ferdigbehandlet i komiteen.

Saker for EFTA-domstolen

Regjeringsadvokaten har arbeidet med 13 saker for EFTA-domstolen i løpet av 2016. Det er vesentlig større aktivitet i EFTA-domstolen enn om man går noen år tilbake, og Regjeringsadvokaten deltar i flere saker enn tidligere.

Av de 13 aktive sakene fra 2016, kom det i løpet av året avgjørelse fra EFTA-domstolen i 10 saker, hvorav seks saker var foreleggelse fra norske domstoler. Dette var blant annet en sak om tid på reise for en polititjenestemann utenom alminnelig arbeidstid utgjorde arbeidstid etter arbeidstidsdirektivet (forelagt av Høyesterett), en sak om vilkårene for erstatning etter feil i offentlige anskaffelser (Fosen-Linjen, forelagt av Frostating lagmannsrett), en sak om konsernbidragsregler og etableringsrett (Yara, forelagt av Borgarting lagmannsrett), og en sak om reglene om tillatelse til å drive bank- og forsikringsvirksomhet og forholdet til etableringsretten (Netfonds, forelagt av Oslo tingrett). Alle er fortsatt til behandling i norske domstoler.

Av andre saker er det grunn til å nevne søksmål fra ESA med påstand om at Norge hadde brutt REACH-forordningen ved å forby produkter som inneholder såkalt PFOA, som er stoffer med ulike helse- og miljøfarer (er bl.a. kreftfremkallende). EFTA-domstolen ga i dommen Norge medhold på alle punkter. Forordningen tillater vedtakelse av egen, nasjonal regulering av hensyn til helse- og miljø inntil det er avklart om det blir vedtatt nærmere harmonisert regulering i hele EØS gjennom egne prosedyrer nedfelt i forordningen.

Saker for EU-domstolen

Norge har adgang til å inngi innlegg i de fleste sakene for EU-domstolen, og embetet deltar løpende i arbeidet med å avklare når man bør benytte denne muligheten, i samarbeid med de ansvarlige fagetater. Når Norge velger å gi innlegg, er Regjeringsadvokaten agent sammen med Utenriksdepartementet. I 2017 innga Norge skriftlig innlegg i 10 saker, og deltok i flere muntlige høringer i EU-domstolen. Dette er saker som er vurdert som særlig viktige for Norge. Generelt er embetet en pådriver for at Norge skal benytte sin adgang til EU-domstolen oftere, både fordi dette er en god arena for aktiv norsk europapolitikk og fordi det bidrar til å utvikle nettverk og kompetanse i EU-rett som er svært viktig for arbeidet med EØS-avtalen.

Berammelse av tvangsinngrepssaker

Det er et uttalt krav at embetet skal arbeide aktivt for rask berammelse i saker som gjelder tvangsinngrep. Rapporteringsskjemaer innkommet i 2017 viser at det i gjennomsnitt går 50 dager fra sakene kommer inn til Regjeringsadvokatembetet og frem til hovedforhandling i tingretten. Dette er en ytterligere nedgang fra 2017 (51 dager), og en fortsatt nedgang fra 2015 og 2014 da gjennomsnittstiden var 54,5 dager. Til sammenligning var gjennomsnittet 53 dager i 2013 og 43 dager i 2012.

Regjeringsadvokaten har ingen myndighet til å beslutte når hovedforhandling skal berammes, men understreker rutinemessig overfor domstolene at denne typen saker skal berammes raskt. For å imøtekomme domstolens forslag til berammelser, praktiserer vi et fleksibelt system for bytte av advokat og saker.

Ordringen fra 2013 med egenprosedyre i Helsedirektoratet har bidratt til økt fleksibilitet og raskere berammelser. Ordningen fungerer meget godt, og Regjeringsadvokaten har gitt uttrykk for at den bør videreføres. Antallet rettssaker som kan settes ut til egenprosedyre er imidlertid redusert fra 100 til 50 fra 2018, som følge av regjeringens avbyråkratiseringsprosjekt og nedbemanning i Helsedirektoratet. Dette betyr at advokatene hos Regjeringsadvokaten fra 2018 må prosedere et høyere antall psykisk helsevernssaker enn tidligere år. Det er usikkert hvilken betydning denne endringen vil få for beramningstiden i saker som gjelder tvungent psykisk helsevern.

Behandlingstid for uttalelssaker

Det er et mål for Regjeringsadvokaten å besvare henvendelser om juridiske uttalelser og annen rådgivning så raskt som det er mulig og faglig forsvarlig. Mye av den løpende rådgivningen skjer direkte og umiddelbart, på telefon, epost eller i møter. I de tilfeller der det avgis skriftlige uttalelser, vil behandlingstiden variere etter sakens omfang og karakter, og hvor mye det haster. Det er en uttalt målsetting at det ikke skal gå mer enn maksimalt 21 dager før klient får en endelig juridisk uttalelse, med mindre annet er avtalt, og det skal løpende føres rapporteringsskjemaer, som viser tidsbruk på hver enkelt sak. (Høringsuttalelser er holdt utenfor dette, og avgis innenfor de fastsatte fristene i den enkelte sak).

Rapporteringsskjemaene for 2017 viser at gjennomsnittlig svartid i rådgivningssakene var rett over 17 dager (med 8 dager som median, det samme som for 2016). 77 % av sakene ble besvart innen 21 dager. Fra embetets side er dette en akseptabel behandlingstid, men det er et mål å få den ytterligere ned. Samtidig er det grenser for hvor mye lenger responstiden kan og bør tas. Mange saker har godt av grundig vurdering, og dertil kommer at det ofte er nødvendig med relativt omfattende kontakt og diskusjon med de berørte etatene før Regjeringsadvokaten er klar til å gi sitt syn.

Utsetting av saker

Staten møter på mange områder nye utfordringer gjennom rettsliggjøringen av samfunnsstyring og politikk – som Regjeringsadvokaten med sitt generelle overblikk er bedre egnet til å ivareta enn det enkelte departement. Det er derfor viktig å sikre at vi har kapasitet til å følge opp disse nye utfordringene.

Som vist i figur 2 ovenfor, er sakstallet innen visse saksfelt særlig høyt. Trygdesaker, utlendingssaker og saker om psykisk helsevern er viktige for etatene og for dem de gjelder, men de reiser ofte ikke rettslige spørsmål av prinsipiell karakter. For å kunne prioritere andre oppgaver av større og mer prinsipiell betydning for staten, har embetet i mange år satt ut saker innen to av disse tre områdene til samarbeidende advokatfirmaer. Som det fremgår nedenfor, har det dessuten innen to av disse områdene vokst frem ordninger hvoretter forvaltningene selv prosederer rettssaker. Ettersom viktige rettsspørsmål kommer opp innen disse rettsområdene, må Regjeringsadvokaten likevel selv ha et betydelig antall saker innen hvert av dem, herunder alle de sakene som reiser prinsipielle spørsmål.

Av saker innkommet i 2017 innen trygdeområdet (totalt 88 saker) ble det til de tre advokatfirmaene satt ut 60 saker. Innen utlendingsområdet ble 123 av til sammen 175 saker satt ut, fordelt til samarbeidende advokatfirmaer og til Utlendingsnemnda for egenprosedyre (prøveprosjektet "Prosedyreenheten"). Tilsvarende tall for 2016 var henholdsvis 75 og 89.

Innen området psykisk helsevern ble 85 av totalt 249 nye saker utført av Helsedirektoratet som egenprosedyre. Regjeringsadvokaten håndterte selv de resterende 164 sakene (opp fra 156 i 2016).

Utlendingsnemnda sluttførte våren 2017 et prøveprosjekt med egenprosedyre. Etter en positiv evaluering, ble det etter Regjeringsadvokatens anbefaling besluttet å etablere en permanent Prosedyreenhet. I vår anbefaling understreket vi at forslaget om en prosedyreenhet innen UNE ikke var ment som noe signal om at det mer generelt bør åpnes for egenprosedyre i statlige etater. Tvert imot fungerer modellen med Regjeringsadvokatembetet som et felles prosedyrekontor for alle statlige etater etter vårt syn godt, og sikrer en rekke viktige hensyn, herunder hensynet til konsistens i håndteringen av statens rettssaker, til avstand mellom klientorgan og prosessfullmektig, behovet for sektorovergrepene perspektiv, og hensynet til å bygge opp og videreføre et juridisk miljø innenfor det offentlige som har tilstrekkelig erfaring og spisskompetanse på prosedyre.

Som følge av at UNEs Prosedyreenhet forutsettes å ta hånd om en betydelig andel av utlendingssakene, og fordi Regjeringsadvokaten forutsettes fortsatt å utføre en del saker selv, falt vårt behov for bistand fra samarbeidende advokatfirmaer innen dette området. Etter ny utlysning av rammeavtaler ble det derfor (med virkning fra 1. november 2017) innenfor utledningsområdet inngått kun én avtale; med advokatfirmaet Kluge. Innen trygdeområdet inngikk vi, som tidligere, tre rammeavtaler; med advokatfirmaene Riisa, Kogstad Lunde og Frøstrup Løitegaard.

De nye rammeavtalene er inngått for perioden 2017-2020, med opsjon for ett års forlengelse. Arbeidet koordineres av Regjeringsadvokaten, og embetet utfører fremdeles et betydelig antall saker selv også innenfor disse to områdene. Firmaene godtgjøres etter stykkpris, hvilket blant annet leder til en lavere administrativ belastning for Regjeringsadvokaten. Slik Regjeringsadvokaten ser det, er dette et gjensidig nyttig og konstruktivt samarbeid. Det sikrer kvalitet og er samfunnsmessig effektivt, samtidig som det gir beredskap for tilfelle av betydelig økning i sakstallet, hvilket ikke kan utelukkes, særlig ikke innenfor utlendingsområdet.

Del IV. Styring og kontroll i virksomheten

Oppgradering av lokalene

Regjeringsadvokaten leier kontorlokaler i Pilestredet 19 og i Universitetsgata 8. Lokalene er tilsluttede lokaler som i hovedsak oppfattes som én lokalitet.

Embetet er fortsatt i vekst i henhold til strategisk plan. Dette har medført at vi i 2017 har oppgradert og utvidet kjøkken og spiserom. Kjøkkenet har kapasitet til å håndtere bemanningen i dag og med planlagt økning av antall ansatte. Spiserommet har fått bedre ventilasjon og bedre belysning. Rommet benyttes daglig også utenfor lunsjen til faglige samtaler, interne seminarer og faste kontormøter der alle ansatte deltar. Dette har vært det største oppussingsprosjektet i 2017. I tillegg har embetet hatt løpende oppussing og vedlikehold av kontorer og fellesarealer.

Bemanning og rekruttering

Som beskrevet i tidligere årsrapporter, lå antallet advokater ved embetet i årene mellom 2001 og 2015 fast på 34. Dette var resultat av en bevisst politikk, som bidro til å opprettholde den faglige kvaliteten og det gode miljøet, men som over tid førte til at forholdet mellom arbeidsoppgaver og kapasitet ble stadig mer presset, og at embetet etter hvert måtte si fra seg eller redusere innsatsen på viktige områder. Høsten 2015 ble det derfor i samråd med SMK vedtatt en treårig opptrappingsplan, som har som mål å øke antallet advokater opp til ca. 50. I 2016 økte vi bemanningen betydelig, slik at det ved inngangen til 2017 var 44 fast ansatte advokater/advokatfullmektiger.

Denne prosessen har fortsatt i 2017, men i et roligere tempo, og med vekt på å konsolidere utviklingen. Dertil kommer at fire advokater i løpet av året har sluttet, som er noe høyere enn året før, samt at embetet til enhver tid har et relativt høyt antall advokater ute i ulike typer permisjon. Til tross for nye ansettelsesrunder har netto antall advokater derfor bare økt moderat i 2017. Målt i antall faste stillinger lå antallet ved utgangen av 2017 på 46 advokater og advokatfullmektiger.

Et overordnet hensyn ved opptrappingen har vært at den ikke skal gå ut over det faglige nivået hos Regjeringsadvokaten, og at vi uansett måltall bare ansetter så langt vi finner kandidater som holder den standard som embetet er vant til. Utlysningene i 2016 og 2017 viser imidlertid at embetet fortsatt anses som et uhyre attraktivt sted å arbeide, og at vi fortsatt rekrutterer blant de absolutt beste juristene i landet. Av de advokatene som startet opp i 2017 hadde to juridisk doktorgrad (i menneskerettigheter og tingsrett), og de andre hadde også svært gode karakterer samt annen relevant erfaring. I tråd med langvarig tradisjon ved embetet rekrutteres de fleste enten rett fra eksamen eller blant søkere som bare har noen få års arbeidserfaring.

På administrativ side har bemanningssituasjonen vært stabil, men her har det som følge av opptrappingen vært behov for en viss styrking på arkiv og resepsjon. Ved utløpet av 2017 var det totalt 23 administrative medarbeidere i fast stilling.

Målt i antall faste stillinger besto Regjeringsadvokatembetet ved utløpet av 2017 etter dette altså av 46 advokater og 23 administrative medarbeidere, totalt 69 ansatte. Dertil

kommer vikarer som fyller stillingene til de som er i permisjon. Videre har embetet fire tilkallingsvikarer som bistår på kveldsvakter, og som gjerne er jusstudenter.

Gitt det store antallet saker Regjeringsadvokaten hvert år fører for Høyesterett, er det en relativt god tilgang på «prøvesaker», og dette er et konkurransefortrinn for embetet. I den grad saker kan gis til «prøveadvokat» søker vi derfor å gjøre dette, i samråd med klient. I 2017 oppnådde fem av våre advokater møterett for Høyesterett, og ved utløpet av året var samlet antall advokater med møterett oppe i 30. Dette er en meget høy andel sammenlignet med andre advokatfirmaer i landet.

Regjeringsadvokaten har gjennom flere år hatt en praktikantordning for studenter som er kommet relativt langt i jusstudiet. Praktikantoppholdene er vår og høst, og varer som regel fem uker. Formålet med ordningen er dels at embetet skal kunne bli bedre kjent med studenter som kan være aktuelle for senere ansettelse, og dels at studentene blir kjent med hvordan arbeidet og miljøet er ved embetet. I 2017 hadde embetet syv praktikanter (fem menn og to kvinner).

Mange av advokatene påtar seg undervisning og sensur ved de juridiske fakultetene. Dette arbeidet gjør embetet kjent blant studentene, og anses viktig i rekrutteringssammenheng. Regjeringsadvokaten er godt representert med undervisning i Oslo, og arbeider løpende for å være representert også i Bergen og Tromsø med undervisning i fag som er sentrale for vår virksomhet.

Regjeringsadvokaten har etablert samarbeid med Juristforeningens fagstyrer og andre studentorganisasjoner i Oslo, Bergen og Tromsø. Vi har holdt gjesteforelesninger over eksamensrelevante temaer i Bergen og Tromsø, og mottatt studenter til foredrag i våre lokaler. Tilbakemeldingene er meget gode, og vi satser videre på denne typen tiltak.

Også i 2017 har Regjeringsadvokaten deltatt på arbeidslivsdagene (ALD) ved de juridiske fakultetene i Oslo, Bergen og Tromsø. Vi mottok som vanlig to grupper med nye studenter som ledd i «Fadderuken» ved Universitetet i Oslo, samt grupper med studenter på besøk fra andre steder i landet.

Kompetanseutvikling

Regjeringsadvokaten har etablert et program for opplæring av nyansatte, dels med individuell veiledning og dels med felles undervisning. Regjeringsadvokaten arbeider løpende med utvikling av erfaringsarkivet «Tantor», der vi samler standardinnlegg og annet nyttig rettslig materiale innen våre viktigste fagområder.

Årets faste interne etikkseminar ble holdt i desember, der vi med utgangspunkt i klimasaken diskuterte forholdet til motparten. Vi drøftet også hvordan vi kan bidra til en smidig avvikling av rettsforhandlingene, samt vår rolle i forhold til klienten.

Regjeringsadvokaten har løpende tett kontakt med våre klienter i forvaltningen, og på en del områder (med mange saker) er det også etablert faste møtepunkter og rutiner.

Som ledd i ordningen med egenprosedyre i Helsedirektoratet i saker om tvungent psykisk helsevern, har det vært løpende faglig kontakt og holdt årlig samarbeidsmøte

mellom fagansvarlige hos Regjeringsadvokaten og i Helsedirektoratet. Embetet var også representert ved den årlige Kontrollkommisjonskonferansen i Trondheim.

På trygderettsområdet har vi hatt årlig kontaktmøte med Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV) og de tre Kommisjonæradvokatfirmaene som har rammeavtale om å føre et antall trygdesaker for staten. Embetet har også hatt årlig kontaktmøte med Statens Pensjonskasse, som i tillegg til rollen som klient også fører rettssaker som ledd i en ordning med egenprosedyre.

Som ledd i opprettelsen av en egen prosedyreenhet i Utlendingsnemnda har det vært omfattende faglig kontakt med juristene der. Tilsvarende har det vært betydelig faglig kontakt med de advokatfirmaene som har ført utlendingssaker i domstolene etter rammeavtale med Regjeringsadvokaten. Det har også vært halvårige samarbeidsmøter med Utlendingsnemnda for å drøfte samhandling, saksflyt og kommunikasjon.

Et annet fagfelt der det er utstrakt klientkontakt er skatt og merverdiavgift, både med Finansdepartementet, Skattedirektoratet og skattekontorene. Advokater fra embetet har gjennom året holdt en rekke innlegg på ulike seminarer om skatt og avgift, og den interne «Skatterettsgruppen» er også aktiv, med faglunsjer én gang i måneden.

Saker med internasjonalt tilsnitt blir stadig viktigere, og disse faller i to hovedgrupper. Den ene er EU/EØS-sakene. Den andre er de internasjonale menneskerettighetene. For å sikre nødvendig kompetanseutvikling har vi her etablert to interne faggrupper – «Internasjonal gruppe» for EU/EØS-spørsmål, og «Rettighetsgruppen» for menneskerettighetene, både etter internasjonale konvensjoner og etter norsk grunnlov. Begge gruppene har vært meget aktive i 2017, med faglunsjer én gang i måneden.

Andre faste faggrupper på embetet omfatter «Grønn gruppe» (tingsrett, eiendom, plan og bygg, miljøvern m.m.), og «Lilla gruppe» (arbeids- og tjenestemannsrett). Gruppene er viktige for den løpende faglige oppdateringen, og tilpasser aktiviteten sin ut fra løpende vurderinger av kapasitet og behov.

Et fast og prioritert innslag for alle hos Regjeringsadvokaten er den ukentlige «Fredagslunsjen», der advokatene gjennomgår siste ukes avgjørelser og diskuterer faglige spørsmål. Det har vært høy aktivitet på fredagslunsjene gjennom hele 2017.

Embetsseminaret for alle ansatte ble arrangert 13. til 15. juni i Øst-Finnmark. Det faglige programmet var viet Finnmark og finnmarksjussen (herunder blant annet reindriftssakene, som embetet har flere av), rolleforventninger til statens advokat, samt praktiske og prinsipielle spørsmål rundt sakskostnader.

I juni 2017 arrangerte Regjeringsadvokaten den årlige «Felles fagdag» med Rettsavdelingen i Utenriksdepartementet, Lovavdelingen og Statsministerens kontor. Regjeringsadvokaten holdt innlegg om «Embetsverket mellom lojalitet og faglig nøytralitet» supplert av praktiske problemstillinger fra aktuelle saker.

Flere advokater deltok på det årlige Offentlige advokaters årsmøte i Fredrikstad i september i regi av Kommuneadvokaten i Fredrikstad. Regjeringsadvokaten bidro med innlegg om utfordringer for offentlig ansatte advokater, samt foredrag om ankeforhandling i Høyesterett og sakskostnader.

Regjeringsadvokaten har tradisjonelt vært opptatt av verdien som ligger i nordisk rettssamarbeid, og deltok med en stor og aktiv delegasjon på Det 23. Nordiske Juristmøtet, som ble avholdt i Helsinki i august. Videre organiserte embetet i september det faste møtet mellom de nordiske statlige advokatene, som avholdes hvert annet år på rundgang mellom landene. Vi valgte å holde seminaret i Stavanger, og foruten et tett faglig program med gjensidig oppdatering på felles viktige rettslige spørsmål ble det også lagt inn en presentasjon av norsk petroleumsvirksomhet. Deltagerne omfattet den svenske justitekansleren med sin ledergruppe, den danske kammeradvokaten med tre av sine kolleger, den islandske regjeringsadvokaten, og advokatene i embetets ledergruppe.

Advokatene ved embetet holder løpende foredrag for jurister og andre faggrupper i departementene og øvrige etater. Flere advokater har holdt foredrag og deltatt på kurs i regi av Juristenes Utdanningscenter og andre. Regjeringsadvokaten selv har også gjennom året holdt en rekke foredrag for forvaltningen, i første rekke om konstitusjonelle og forvaltningspolitiske temaer. Flere av advokatene ved embetet har også kursundervisning eller påtar seg eksamenssensur ved de juridiske fakultetene.

Innenfor de rammer som den offentlige advokatrollen naturlig setter, er det et mål for embetet å delta i samfunnsdebatten på relevante områder, særlig om prinsipielle juridiske spørsmål. Dette har vi søkt å leve opp til. Embetet har i 2017 vært mer eksponert i media enn vanlig, blant annet som følge av lagmannsrettens behandling av rettssaken om soningsforholdene til Anders Behring Breivik, samt behandlingen av det såkalte klimasøksmålet i Oslo tingrett. Dette anser vi som en naturlig utvikling, samtidig som denne typen eksponering reiser nye spørsmål og utfordringer. Embetet har ingen interne ressurser hva gjelder profesjonell kommunikasjon og heller ingen tradisjon for å bruke eksterne rådgivere til dette. Samtidig viser oversikter at embetets advokater er i nyhetene, lokalt eller nasjonalt, nesten hver eneste dag gjennom året, særlig i forbindelse med de mange rettssakene som løpende føres. Høsten 2016 gjennomførte vi for første gang et heldags medieseminar for advokatene. Arbeidet er fulgt opp gjennom 2017 ved at embetet har inngått rammeavtale om medietrening, som innebærer at alle advokatene skal gjennom to seanser i løpet av våren 2018.

Høsten 2017 ble det gjennomført en medarbeiderundersøkelse blant de ansatte. Undersøkelsen ga generelt meget positive resultater, og bekreftet inntrykket av at medarbeiderne trives meget godt og anser embetet for et meningsfylt og givende sted å arbeide. Samtidig avdekket undersøkelsen også forhold der det er potensial for forbedring, blant annet knyttet til bedre intern oppfølging og opplæring. I samråd med de tillitsvalgte er det opprettet to arbeidsgrupper, én for advokatene og én for administrativt personale, som arbeider videre med resultatene fra undersøkelsen.

IKT

I 2017 fikk embetet en økning i antall ansatte og har nå 80 lisensierte brukere til våre systemer. I løpet av høsten ble det iverksatt test på Adobe DC Pro og det planlegges en utrulling av programmet til alle ansatte våren 2018.

Embetet ble godkjent og fikk etablert Nasjonalt Begrenset Nett i mai. Arbeidet ble utført i nært samarbeid med Forsvarsdepartementet.

Endringer i antall ansatte medførte at embetet implementerte en ny sentralbordløsning med oppgradering av telefonservere.

Digitalisering og effektivisering

Digitalisering har vært en prioritert oppgave i 2017. Full drift av store nettbrett til digitale rettsmøter som nå er tilrettelagt for sikker kommunikasjon mot Klara (vårt elektroniske dokumenthåndteringssystem) i 2018. Mange advokater og sekretærer har gjennom året blitt tilknyttet Aktørportalen. Dette er domstoladministrasjonens system for elektronisk utveksling av dokumenter og saksinformasjon i tvistesaker. Embetet har gjennomført opplæring for advokater og advokatsekretærer og håper på sikt å ta ut effektiviseringsgevinst.

Embetet har igangsatt et prosjekt for videreutvikling av Klara for å øke brukervennlighet og bedre søkbarhet i sakene. Prosjektet med ny versjon av Klara ble startet høsten 2017 og skal ferdigstilles før sommeren 2018.

I tillegg ble det etablert skytjenester både for sikker informasjonsutveksling (in-house) og for ikke-sensitiv informasjon i Office365 og Adobe.

Helse, miljø og sikkerhet

Regjeringsadvokaten legger opp til informasjonsutveksling og medbestemmelse gjennom månedlige felles kontormøter, ukentlige møter for kontorpersonalet, drøftingsmøter og deltakelse i ulike arbeidsgrupper der medarbeiderne blir berørt.

Samlet sykefravær hos Regjeringsadvokaten var i 2017 på 3,8 %. Sykefraværet er i hovedsak langtidsfravær og svangerskapsrelatert fravær. Langtidsfraværet skyldes medisinske operasjoner/sykdommer av ikke-arbeidsmiljørelaterte årsaker.

Embetet arbeider med nærværsfaktorer for utsatte grupper. Tiltakene framkommer av embetets IA-handlingsplan for perioden 2014-2018. Vi har videreført et forsterket tilbud til gravide arbeidstakere der de tilbys bl.a. arbeidsplassvurdering, legekonsultasjon og tilrettelegging av arbeidsoppgaver. Vi er også i tett dialog med sykemelder og NAV for å informere om mulighetene for tilrettelegging ved embetet for arbeidstakere med redusert arbeidsevne. Embetet arbeider kontinuerlig for å tilrettelegge for medarbeidere med nedsatt funksjonsevne. Det ble avholdt tre møter i AMU i 2017, i tillegg til flere uformelle møter.

Embetet har fått hjertestarter, og det er gjennomført to kurs i hjerte- og lungeredning med bruk av hjertestarter. Ansatte har løpende tilbud om ergonomisk tilpassing av arbeidsplass gjennom bedriftshelsetjenesten.

I tillegg til vernerunder er det gjennomført en kartlegging og analyse av risiko og sårbarheter innenfor fysisk- og psykososialt arbeidsmiljø.

På slutten av året ble det gjennomført arbeidsmiljøundersøkelse. Embetet benyttet seg av Difis medarbeiderundersøkelse, Avant. Det vil bli arbeidet videre med resultatene fra medarbeiderundersøkelsen i egne arbeidsgrupper som ledes av de tillitsvalgte.

IA-praksis plass

Embetet har i 2017 hatt én IA-praktikant som har arbeidet i administrasjonen, hovedsakelig innenfor arkiv, IKT og sekretæroppgaver. Embetet hadde også i 2016 IA-praktikant og har med dette oppfylt virksomhetens handlingsplan, delmål 2 Inkluderende arbeidsliv. Embetes mål var å tilby to personer mulighet for utprøving av arbeids- og funksjonsevne i administrative funksjoner.

Etikk

Det har ikke vært avdekket forhold av uheldig etisk karakter ved embetet i 2017.

Likestilling

Regjeringsadvokaten har en likestillingsplan med mål som skal hindre forskjellsbehandling av kjønn innen områder som bemanning, ledelse, faglige utfordringer, lønn, tilrettelegging for omsorgsplikter mv.

Tre av syv medlemmer i Regjeringsadvokatens ledergruppe er kvinner. Per 31.12.2017 var 17 (37 %) av våre faste ansatte advokater kvinner. På administrativ side er 4 av 23 tilsatte menn (17 %). De er tilsatt innen økonomi, arkiv og IKT. I 2017 hadde embetet syv studentpraktikanter, hvorav to var kvinner.

Gjennomsnittlig lønn er beregnet ut fra lønn på antall fast ansatte per desember 2017. Ansatte i fødsels-/syke-/omsorgspermisjon med og uten lønn er tatt med i grunnlaget.

Kvinnelige advokater (eksklusive ledergruppen) tjente pr 31.12.2017 i gjennomsnitt kr 877 353.-, mens gjennomsnittet for mannlige advokater var kr 955 924. Samlet gjennomsnittslønn var kr 926 460.-. Differansen skyldes tilfeldigheter, og den aldersmessige sammensetningen av kjønnene. Hos Regjeringsadvokaten får advokatene en betydelig lønnsøkning når de får møterett for Høyesterett. Tildeling av prøvesaker for Høyesterett følger i stor grad ansiennitet, og vil således alltid skje på kjønnsnøytrale premisser. Per desember 2017 hadde embetet 10 kvinner og 20 menn med møterett for Høyesterett, inklusive ledergruppen.

Per 31.12.2017 arbeidet én av de fast ansatte advokatene i redusert stilling. Fem kvinnelige tilsatte på administrativ side arbeidet deltid, to grunnet delvis uføretrygd. Ingen mannlige tilsatte har per i dag redusert stilling.

Rekruttering av personer med innvandrerbakgrunn

Ved utløpet av 2017 var det to faste ansatte personer med innvandrerbakgrunn hos Regjeringsadvokaten. Dette tilsvarer 2,9 % av totalt faste ansatte. I samtlige kunngjøringer som gjelder administrative stillinger, er det gitt uttrykk for målet å rekruttere flere med innvandrerbakgrunn. Embetet innkaller som hovedregel minst én søker, som regel flere, med innvandrerbakgrunn til intervju.

Internkontroll og risikostyring

Regjeringsadvokaten har utarbeidet risiko- og sårbarhetsanalyse med henvisning til instruksjer og retningslinjer. Denne identifiserer både faglige og mer generelle risikoer, tiltak, ansvarlige for gjennomføring av tiltakene og henvisning til instruksjer og retningslinjer for det enkelte tiltak. I tillegg har embetet en egen risiko- og tiltaksplan knyttet til misligheter. Tiltakene i disse følges fortløpende opp. Det er ikke avdekket vesentlige svakheter i internkontrollen.

Embetet har i løpet av siste år rapportert særskilt på sikkerhetsarbeidet ved embetet til SMK om forhold som gjelder embetets sikkerhetsadministrasjon, informasjons-sikkerhet, personellsikkerhet, risiko- og sårbarhetsanalyse samt beredskapsarbeid. Det vises for øvrig til vedlagte rapport om sikkerhetstilstanden.

Sikkerhet og beredskap

Se vedlegg 2 for vurdering av sikkerhet og beredskap.

Del V. Vurdering av fremtidsutsikter

Regjeringsadvokatembetets samfunnsoppdrag har ligget fast i over to hundre år, og det er lite som tyder på at det vil endre seg på noen grunnleggende måte i overskuelig fremtid. Embetets rolle som statens prosessfullmektig og juridiske rådgiver er ikke utfordret, og er om noe snarere styrket i de senere år. I årene som kommer vil Regjeringsadvokaten fortsette å føre de fleste og viktigste av statens rettssaker, og fortsette å gi rettslige råd når vi anmodes om det.

Når oppdraget ligger fast, er spørsmålet fremover hvordan dette fortsatt kan løses på best mulig måte, i en verden som stadig utvikler seg og der de ytre rammevilkårene stadig endres, og det stadig oppstår nye oppgaver og utfordringer. Videre er det i enhver institusjon interne drivkrefter og prosesser som gjør at den stadig utvikler seg, selv for såpass stabile og tradisjonsbundne etater som Regjeringsadvokatembetet.

Hva gjelder de ytre rammene for Regjeringsadvokatens virksomhet, er den viktigste utviklingen fortsatt internasjonalisering og økt rettsliggjøring. Slik har det vært i mange år nå, og trenden fortsetter. På stadig flere områder må regjering og forvaltning operere innenfor stadig strengere rettslige rammer, som dels er resultat av nye norske lovregler, dels nye internasjonale forpliktelser og dels domstolenes løpende rettsutvikling. Det er fordeler med dette, men også klare utfordringer, både for forvaltningens faglige handlingsrom og for det demokratiske handlingsrommet for regjering og Storting. Det er heller ikke alltid gitt at domstolene er den beste egnede arena for gode løsninger på de mange samfunnskonflikter som løpende søkes rettsliggjort. Utviklingen innebærer også gjennomgående en styrking av individperspektivet på bekostning av samfunnets felles interesser og verdier.

I denne konteksten blir Regjeringsadvokatens rolle og funksjon stadig viktigere. Det er embetet som forsvarer regjeringens vedtak og handlinger når de blir rettslig utfordret for domstolene, og ikke sjelden er vi i realiteten også stortingsflertallets prosessfullmektig, i saker der norske lover og andre stortingsvedtak utfordres. Og i rådgivningsakene er embetets rolle ofte å bistå regjering og forvaltning med å avklare og vedlikeholde det politiske og administrative handlingsrommet man fortsatt har, i saker der dette løpende utfordres og angripes.

Et interessant eksempel på ny rettsliggjøring i 2017 er klimasaken, der motpartene aktivt søker å utvide tolkingen av grunnlovens § 112 på en måte som hvis den vinner frem vil legge nye og omfattende rettslige føringer på Stortinget og regjeringens handlingsrom ikke bare på norsk klima- og miljøpolitikk, men også mer generelt. Det gjenstår å se hva utfallet av saken blir, men den kan uansett vise seg være starten på en ny type søksmål på dette feltet. Også en rekke andre saker i 2017 illustrerer utviklingen, som for eksempel rettssaken om sykehusplassering på Nordvest-landet, der et faglig og politisk lokaliseringsvedtak ble forsøkt rettsliggjort. Et annet illustrerende eksempel er sakene om avliving av farlige hunder, der eierne tidligere normalt godtok myndighetenes vedtak, men nå bringer dem inn for domstolene i stadig flere saker, ofte med stor medieoppmerksomhet og omfattende ressursbruk.

Det viktigste Regjeringsadvokatembetet kan gjøre for å møte nye utfordringer fremover er å opprettholde en profesjonell og fleksibel organisasjon med tilstrekkelig kapasitet, samt vedlikeholde og videreutvikle vår faglige kompetanse. Den treårige planen for gradvis opptrapping som ble vedtatt høsten 2015 har vært vårt viktigste

grep for å ivareta dette. To av de tre årene er nå gått, og vi er i rute etter planen, som vil bli videreført i 2018, med en viss ytterligere oppbemanning og styrking av sentrale funksjoner. Den viktigste enkeltfaktoren er å sikre fortsatt rekruttering på samme høye faglige nivå som tidligere. Her har utviklingen de siste par årene vært meget positiv. For det første er det en tendens til at erfarne advokater i snitt blir noe lenger ved embetet enn tidligere, som gjør at vi beholder viktig kompetanse og erfaring. For det andre har opptrappingen gjort det mulig å rekruttere en ny stor gruppe av dyktige unge jurister. Resultatet er en sammensetning av laget som forener kontinuitet og erfaring med ungdommelig dynamikk. Ved utløpet av 2017 er det min vurdering at embetet står godt bemannet til å løse både dagens og morgendagens utfordringer.

Del VI. Årsregnskapet

Ledelseskommentar årsregnskapet 2017

Formål

Regjeringsadvokaten er statens advokatkontor i sivile saker. Embetet er prosessfullmektig for departementer i rettssaker, og bistår regjeringen og departementene i rettslige spørsmål. Embetet er organisert som én sentral instans med kontor i Oslo og er administrativt underlagt Statsministerens kontor.

Bekreftelse

Jeg bekrefter at årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten med tilhørende rundskriv fra Finansdepartementet og krav fra Statsministerens kontor. Årsregnskapet gir et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger og av regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld for 2017.

Vurderinger av vesentlige forhold

Embetets ordinære driftsutgifter har i 2017 i det alt vesentlige vært som budsjettet, og tilsier ikke særskilte merknader. Økningen i budsjettet fra 2016 var resultat av opptrappingsplanen, og er brukt i henhold til den. Lønnsoppgjøret 2017 var et moderat mellomoppgjør, der vi i all hovedsak fordelte avsetningen til lokale forhandlinger, og bare ga et meget beskjedent tilskudd fra eget budsjett. Innenfor disse rammene var det i første rekke de yngre advokatene som i år ble prioritert, samt noen naturlige justeringer blant de administrativt ansatte.

Embetet har en egen post (21) for bruk av eksterne advokater for å avlaste embetets sakstilfang. Budsjettposten er utfordrende å budsjettere, da embetet ikke kan påvirke antall innkomne utlendings- og trygdesaker. På budsjettet for 2017 var det satt av ca. 20,3 millioner. Ved utløpet av året var det et underforbruk på posten ca. 7,7 millioner. Grunnen er i hovedsak at Utlendingsnemnda har fått overført et betydelig antall saker til egenprosedyre. Det har også vært en klar nedgang i antall trygdesaker. Dette er imidlertid tall som kan variere fra år til år, og som er vanskelig å forutsi.

Regjeringsadvokaten har avgitt budsjett disponeringsfullmakt til Domstolsadministrasjonen slik at domstolene kan regnskapsføre de regelstyrte utgiftene som påløper, eksempelvis behandlingsgebyr til domstolene.

Embetet har avgitt budsjett disponeringsfullmakt til Statens Innkrevingsentral for innkreving og regnskapsføring av statens tilkjente omkostninger i saker Regjeringsadvokaten prosederer. Post 01 under inntektskapittelet 3024 viser merinntekt for 2017 på kr. 1 607 570.-. Inntektene til staten lar seg vanskelig budsjettere, og er lite forutsigbare blant annet grunnet forsinkelse ved innbetaling fra våre motparter. Inntekter på denne posten påvirker ikke det ordinære driftsbudsjettet.

Embetet har i saker som prosederes også ansvar for å utbetale statens idømte saksomkostninger. Disse omkostningene kan ikke beregnes eller budsjetteres da de er lovpålagt og ilegges den tapende part av domstolen. Kostnadene posteres på kapittel 0471 – Statens erstatningsansvar.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for embetet. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per dags dato, men revisjonsberetningen antas å foreligge før 1. mai 2018. Beretningen er unntatt offentlighet frem til Stortinget har mottatt Dokument 1 fra Riksrevisjonen, men vil bli publisert på embetes hjemmeside så snart den er offentlig.

Oslo, 2. mars 2018

Med vennlig hilsen

Fredrik Sejersted
Regjeringsadvokat

Kopi: m/vedlegg
- Riksrevisjonens stedlige revisjon

Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskap for Regjeringsadvokaten er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten (“bestemmelsene”). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2016.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- Regnskapet følger kalenderåret
- Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*» er lik i begge oppstillingene.

Regjeringsadvokaten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Det tilføres ikke likviditet gjennom året men embetet har en trekkrettighet på konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Regjeringsadvokaten har ingen finansielle eiendeler eller forpliktelser i statens kapitalregnskap.

Regjeringsadvokaten har ingen mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter).

Regjeringsadvokatens avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet av embetet. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av henholdsvis Domstolsadministrasjonen og Statens Innkrevingsentral. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorapporteringen

Oppstillingen av artskontorapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for Regjeringsadvokaten og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Regjeringsadvokaten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Oppstilling av bevilgningsrapporten

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Rapport kjørt: 13.02.2018

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2017

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2017	Merutgift (-) og mindretgift
0024	Driftsutgifter	01		A, B	97 373 000	93 477 493	3 895 507
0024	Spesielle driftsutgifter	21		A, B	20 280 000	12 517 260	7 762 740
0471	Statens erstatningsansvar	71		B	0	21 458 414	
1633	Nettoordning mva i staten	01			0	5 470 214	
<i>Sum utgiftsført</i>					117 653 000	132 923 382	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling*	Regnskap 2017	Merinntekt og mindreinntekt(-)	
3024	Regjeringsadvokaten	01	Erstatninger for utgifter	24 000 000			
5309	Tilfeldige inntekter, ymse	29	Ymse	0	99 587		
5700	Folketrygden - arbeidsgiveravgif	72	Arbeidsgiveravgif	0	8 810 300		
<i>Sum inntektsført</i>					24 000 000	8 909 886	

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet

124 013 496

Kapitalkontoer

60045501	Norges Bank KK /innbetalinger				2 821 272	
60045502	Norges Bank KK/utbetalinger				-127 127 835	
700024	Endring i mellomværende med statskassen				293 068	
<i>Sum rapportert</i>					0	

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

		31.12.2017	31.12.2016	Endring
700024	Mellomværende med statskassen	-2 852 897	-3 145 965	293 068

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.

Note A – Forklaring av samlet tildeling av utgifter

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
002401	1 773 000	95 600 000	97 373 000
002421	1 080 000	19 200 000	20 280 000
302401		24 000 000	24 000 000

Note B – Forklaring til brukte fullmakter

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings- fullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings-fullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. Overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
002401		3 895 507		3 895 507				3 895 507	4 750 000	3 895 507
002421		7 762 740	-2 254 111	5 508 629				5 508 629	960 000	960 000
302401			-25 607 570	-25 607 570				-25 607 570		
047171			-21 458 414	-21 458 414				-21 458 414		

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre):

Regjeringsadvokaten har for 2017 avgitt belastningsfullmakt til Domstolsadministrasjonen for prosessutgifter (gebyrer, utgifter til vitner/sakkyndige o.l) i alle typer saker der Regjeringsadvokaten eller denne engasjerte advokater prosederer saker for staten da utgiftene på denne posten er regelstyrte. Avgitt fullmakt er totalt på kr 2 300 000,-.

Regjeringsadvokaten har for 2017 avgitt belastningsfullmakt til Statens Innkrevingsentral for statens tilkjente omkostninger ved dom eller kjennelse i alle typer saker der Regjeringsadvokaten eller denne engasjerte advokater har prosederer saker for staten og vunnet. Regjeringsadvokaten har ikke fullmakt til å disponere inntektene.

Belastningsfullmakt (utgiftsført av oss):

Regjeringsadvokaten har belastningsfullmakt på kap 0471 post 71 som beskrevet i postomtalen i St.prp. 1 for Justisdepartementet. "Utbetalinger som følge av at staten er erstatningsansvarlig etter de alminnelige erstatningsregler eller har inngått forlik uten å erkjenne ansvar, belastes denne posten."

Mulig overførbart beløp:

Regjeringsadvokaten har for 2017 hatt overføring av ubrukte midler fra 2016, som oppført i Note A. Årets regnskap viser ett mindreforbruk på post 01 under Regjeringsadvokaten kapittel og det er søkt om overføring av ubrukte midler som ligger under 5% av årets bevilgning.

Oppstilling av artskontorrapporteringen

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2017

	Note	2017	2016
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	0	0
Salgs- og leieinntekter	1	0	0
Andre inntekter	1	0	0
<i>Sum inntekter fra drift</i>		0	0
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	71 788 875	54 067 662
Andre utbetalinger til drift	3	53 650 749	59 904 509
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		125 439 624	113 972 172
Netto rapporterte driftsutgifter		125 439 624	113 972 172
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	2 011 983	3 295 923
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	1 560	284
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		2 013 543	3 296 207
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		2 013 543	3 296 207
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	0	0
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		99 587	86 357
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		8 810 300	6 656 158
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		5 470 214	7 745 371
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-3 439 672	1 002 855
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		124 013 496	118 271 233
Oversikt over mellomværende med statskassen **			
Eiendeler og gjeld			
Fordringer		65 500	154 250
Kasse		0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0
Skyldig skattetrekk		-2 918 397	-3 300 215
Skyldige offentlige avgifter		0	0
Annen gjeld		0	0
Sum mellomværende med statskassen	8	-2 852 897	-3 145 965

* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

** Spesifiser og legg til linjer ved behov.

Vedlegg

1. Note 1 – Innbetalinger
2. Note 2 – Lønn
3. Note 3 – Andre driftsutgifter
4. Note 4 – Finans
5. Note 5 – Utbetalinger
6. Note 6 – Innkrevingsvirksomhet
7. Note 7 – Tilskuddsforvaltning
8. Note 8 – Sammenheng statskassen

Vedlegg

Vedlegg 1: Note 1 – Innbetalinger

Virksomhet 4R - Regjeringsadvokaten

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
<i>Sum innbetalinger fra gebyrer</i>	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
<i>Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>	0	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
<i>Sum salgs- og leieinnbetalinger</i>	0	0
<i>Andre innbetalinger</i>		
<i>Sum andre innbetalinger</i>	0	0
Sum innbetalinger fra drift	0	0

Vedlegg 2: Note 2 – Lønn

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2017	31.12.2016
Lønn	57 980 468	48 466 267
Arbeidsgiveravgift	8 810 300	6 656 158
Pensjonsutgifter*	6 522 819	0
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-2 194 847	-1 779 569
Andre ytelser	670 135	724 806
Sum utbetalinger til lønn	71 788 875	54 067 662
Antall årsverk:	69	65

*** Nærmere om pensjonskostnader**

For virksomheter som er omfattet av rundskriv R-118

Fra og med 1.januar 2017 betaler virksomheten pensjonspremie til SPK. For 2017 er arbeidsgivers andel av pensjonspremien 12 prosent.

Vedlegg 3: Note 3 – Andre driftsutgifter

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2017	31.12.2016
Husleie	8 115 538	5 986 917
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	2 548 870	2 084 873
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	1 647 741	1 237 736
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	31 780	97 240
Mindre utstysanskaffelser	535 945	5 068 676
Leie av maskiner, inventar og lignende	974 821	1 017 121
Kjøp av fremmede tjenester	13 268 842	16 694 672
Reiser og diett	1 600 368	1 673 218
Øvrige driftsutgifter	24 926 845	26 044 056
Sum andre utbetalinger til drift	53 650 749	59 904 509

Vedlegg 4: Note 4 – Finans

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	1 560	284
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	1 560	284

Vedlegg 5: Note 5 – Utbetalinger

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	192 997	705 732
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	156 866
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	52 928
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	1 818 986	2 380 397
Sum utbetaling til investeringer	2 011 983	3 295 923

	31.12.2017	31.12.2016
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

Vedlegg 6: Note 6 – Innkrevingsvirksomhet

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2017	31.12.2016
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

Vedlegg 7: Note 7 – Tilskuddsforvaltning

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2017	31.12.2016
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	0	0

Vedlegg 8: Note 8 – Sammenheng statskassen

Virksomhet: 4R - Regjeringsadvokaten

Rapport kjørt: 13.02.2018

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2017	31.12.2017	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	0	0	0
Andre fordringer	65 500	65 500	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
<i>Sum</i>	65 500	65 500	0
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-2 296 868	0	-2 296 868
Skyldig skattetrekk	-2 918 397	-2 918 397	0
Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	-5 215 265	-2 918 397	-2 296 868
Sum	-5 149 765	-2 852 897	-2 296 868

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

Aksjer	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balansført egenkapital i	Balansført verdi i
						selskapet	regnskap*
Selskap 1							
Selskap 2							
Selskap 3							
Balansført verdi 31.12.2017							0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balansført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.